

Rozbor díla: Karel Čapek – Bílá nemoc

Umělecký text

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – drama
- Literární forma – drama
- Literární žánr – tragédie
- Téma díla – varování před hrozbou fašismu
- Motivy díla – válka, nemoc, strach, diktatura, odvaha, smrt
- Časoprostor – 30. léta 20. století, neurčený stát, klinika, maršálova kancelář, Galénova ordinace
- Zasazení výňatku do kontextu díla – **děj:**

V úvodu dramatu se představuje vůdce národa, známý jako maršál, který usiluje o zahájení války, což je dobová paralela k Adolfu Hitlerovi, vůdci nacistického Německa. Současně se v téže době v tomto státě šíří neznámá, smrtelná nákaza, která má určité podobnosti s leprou. Hlavním příznakem této nemoci je necitlivá bílá skvrna na těle. Demokraticky smýšlející lékař, Dr. Galén, objeví lék na tuto nebezpečnou nemoc. Nejdříve se rozhodne léčit pouze chudé pacienty a nechává každého platit podle jeho možností.

Bohaté jedince Dr. Galén odmítá léčit, pokud nejsou ochotni podpořit mír a zastavit válečné úmysly maršála. Mezi maršálovými přáteli je také majitel zbrojovky, baron Krüg, který onemocní touto nemocí. Dr. Galén, který prožil hrůzy války, nechce barona Krüga léčit, dokud nepřestane vyrábět zbraně a nepřistoupí k mírovým snahám. Nakonec baron Krüg spáchá sebevraždu. Později, když maršál mluví k davu, objeví na svém vlastním těle bílou skvrnu.

Jeho dcera a synovec majitele zbrojovky ho přesvědčují, aby zrušil válku a přijal mírové podmínky. Nakonec je maršál ochoten odložit své plány na válku, pokud ho Dr. Galén vyléčí. Dr. Galén se tedy vydává pro potřebné léky, avšak během návratu je konfrontován fanatickým davem, který ho napadne poté, co křičí, že válka je zlá a dav s tím nesouhlasí. Během tohoto konfliktu někdo z davu vyprázdní Dr. Galénův lékařský kufr a objeví ampulky s lékem, které následně zničí. Tím je uzavřena tragická kapitola příběhu.

- Kompoziční výstavba – chronologická, 3 dějství
- Vypravěč – repliky postav, scénické poznámky
- Charakteristika postav
 - **Dr. Galén:** demokraticky a humanisticky smýšlející lékař, který nalezne lék na bílou nemoc; je odhodlaný léčit jen chudé a neúnavně bojovat za mír

- **maršál:** diktátor, vůdce národa, má plán na rozpoutání války se sousedním státem; od něj upustí teprve tehdy, když je také nakažen bílou nemocí
 - **baron Krüg:** majitel zbrojovky, nakazí se bílou nemocí, ale Galén ho odmítá vyléčit, dokud nepřestane vyrábět zbraně – to baron odmítá a spáchá sebevraždu
- Jazykové prostředky – odborné výrazy, vulgarismy, spisovný jazyk
 - Typy promluv – přímá řeč, scénické poznámky
 - Tropy a figury – *podle ukázky*

Literárně-historický kontext

- Zařazení autora do literární(ho)
 - období – 1. polovina 20. století
 - skupiny – samostatný
 - směru – humanismus
- Další díla od autora – *Válka s mloky*, *R.U.R.*, *Matka*
- Další podobní představitelé
 - **Franz Kafka** – *Proces*
 - **George Orwell** – *1984*
 - **Jaroslav Hašek** – *Osudy d. v. Švejka za 1. sv. v.*